**कामाच्या ठिकाणी महिलांच्या लैंगिक सतावणुकी संदर्भातील तक्रारींची चौकशी करण्यासाठी समितीत अशासकीय सदस्यांच्या नियुक्तीबाबत.**

**महाराष्ट्र शासन**
महिला व बालविकास विभाग
**शासन परिपत्रक क्रमांक-मकक २०१०/प्र.क्र.४६/मकक**
नवीन प्रशासन भवन,३रा मजला,
मंत्रालय.मुंबई-३२
दिनांक : ११ जून, २०१०

**वाचाः** १) शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक एसआर व्ही/१०९९/७३/मकअ, दिनांक १९ मे १९९९
२) शासन परिपत्रक क्र.मकचौ-२००६/प्र.क्र १०/मकअ, दिनांक १७ मे. २००६
३) शासन निर्णय क्र.मकचौ-२००६/प्र.क्र.१५/मकक, दिनांक १९ सप्टेंबर २००६

**शासन परिपत्रक -**

कामाच्या ठिकाणी महिलांच्या होणा-या लैंगिक सतावणूकीस प्रतिबंध करण्यासाठी १९९२ चा रिट विनंती अर्ज (सीआरएल) क्र.६६६-७० मधील सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या न्यायनिर्णयातील मार्गदर्शक तत्वे भारत सरकारकडून प्रसृत करण्यात आली असून राज्यस्तरावर राज्य महिला तक्रार निवारण समितकडून सदर मार्गदर्शक तत्वांच्या आधारे लैंगिक छळवादाबाबत येणा-या तक्रारींची चौकशी करून कारवाईची शिफारस संबंधित विभागांना करण्यात येते.

२. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने डॉ मेधा कोतवाल लेले विरूध्द केंद्रशासन याप्रकरणी दिलेल्या आदेशात सर्व शासकीय व निमशासकीय कार्यालयात व इतर संस्थेत महिला तक्रार निवारण समित्या गठीत करणे बंधनकारक केले आहे. त्यानुसार दिनांक १७ मे २००६ च्या परिपत्रकानूसार सर्व शासकीय/निमशासकीय कार्यालये महामंडळे यांना अशा समित्या गठीत करण्याबाबतच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत.

३. अशा समितीची अध्यक्षा ही महिलाच असावी समितीत ५०% पेक्षा जास्त महिलांचा समावेश असावा व किमान एका अशासकीय सदस्याचा समावेश असावा अशी तरतुद मा. सर्वोच्च न्यायालयाने ठरवून दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वानुसार आहे. परंतु ब-याच कार्यालयातील महिला तक्रार निवारण समितीमध्ये अशासकीय सदस्यांचा समावेश करण्यात येत नाही, अशा समित्या गठीत करताना लैंगिक छळवादाच्या तक्रारींबाबत काम करणा-या अशासकीय सदस्यांची माहिती ब-याच कार्यालयांना नसते त्यामुळे अशा समितीमध्ये अशासकीय सदस्यांची नियुक्ती केली जात नाही.

४. सर्व शासकीय/निमशासकीय कार्यालयातील महिला तक्रार निवारण समितीमध्ये अशासकीय सदस्यांचा समावेश करणे सुकर व्हावे म्हणून अशा प्रकारचे कार्य करणा-या काही अशासकीय सदस्यांची जिल्हा निहाय यादी खाली देण्यात येत आहे.

## कामाच्या ठिकाणी महिलांच्या होणा-या छळास प्रतिबंधक अशा अशासकीय संस्थांची यादी

| अ.क्र | जिल्हा | अशासकीय संस्था | पूर्ण पत्ता दुरध्वनी क्रमांक |
|---|---|---|---|
| १ | मुंबई शहर | १) इंडिया सेंटर फॉर ह्यूमन राईटस ॲन्ड लॉ | मोतीलाल मेन्शन, १ ला मजला, डांबर गल्ली, मस्जिद बंदर, मुंबई -०९<br>दूरध्वनी क्र. ०२२-२३४३९६५१ |
| | | २)अक्षरा | गोखलेरोड, म्यु. स्कूल, २ रा मजला, दादर (प), मुंबई-८<br>दू क्र. ०२२२४३०९६०६ |
| २ | मुंबई उपनगर | १) टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्स, देवनार, मुंबई | महिला व मुलांकरिता सहाय्य कक्ष, टाटा सामाजिक विज्ञान संस्था, देवनार, मुंबई-८८<br>दू .क्र. २५५२५७५७ |
| | | २) स्त्री मुक्ती संघटना | रमाबाई प्रसुतिगृहाच्या आवारात, जैन मंदिरा समोर, आर.सी. मार्ग, चेंबूर, मुंबई- ७१<br>दू .क्र. ६५९६१०२९ |
| ३ | ठाणे | १) परिवर्तन महिला संस्था | सुदाम बिल्डींग, नांदिवली रोड, डोंबिवली (प), जिल्हा ठाणे.<br>मो.९३२२२१७०२४ |
| | | २) भारतीय स्त्रीशक्ती संघटना | गणेश कृपा. बिल्डींग, ३ रा मजला, एन.सी. केळकर रोड, एल.आय.सी. कार्यालयाचे वर, रामनगर, डोंबिवली (पूर्व), -४२१२०१, जि.ठाणे.<br>दू.क्र.०२५१-२८६०१५३<br>मो.९८९२९९८३६८,९९६७२६५४१६ |
| ४ | रायगड | १) पुरंदर स्नेह सामाजिक कल्याण संस्था | श्रीमती जोशी रेखा सतीश,<br>खारघर, नवी मुंबई, ता.पनवेल, जि. रायगड<br>rekhajoshi.1902@gmail.com |
| | | २) पुरंदर स्नेह सामाजिक कल्याण संस्था | श्री जाधव संजय पांडुरंग,<br>खारघर, नवी मुंबई, ता.पनवेल, जि. रायगड<br>ऑफिस-२७७४३३६९<br>मो.न.९८६९०००८२३ |
| ५ | रत्नागिरी | १) भाकर संस्था कोंड्ये | सौ अरूणा देवेद्र पाटील,<br>मु. पो. कोंड्ये, ता. लांजा, जि. रत्नागिरी<br>दू क्र.०२३५०-२३०९३७<br>मो. नं.९४२२५९१०६१ |
| | | २) महिला मंडळ वडनाका , | श्रीमती सुमती धोडदेव जांभेकर,<br>महिला मंडळ, वडनाका, ता.चिपळूण, जि. रत्नागिरी<br>दू क्र.०२३५५२५२८११, मो.क्र ९४२२५९५७०७ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| ६ | सिंधुदुर्ग | १) महिला मंडळ कुडाळ | शिवाजी नगर, अल्पबचत हॉल, कुडाळ, जि.सिंधुदूर्ग.<br>दू क्र ०२३६२-२२४२८३ |
| | | २) माऊली महिला मंडळ | मु पो. शिरोडा, ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग<br>दू क्र. ०२३६६-२२७२५० |
| ७ | पुणे | १) कुसुमबाई मोतीचंद महिला सेवाग्राम संचलित आधारगृह | २५/२०, कर्वे रोड, पुणे -४<br>दू.क्र. २५४४०४९० |
| | | २) फॅमिलि कॉउंसेलींग सेंटर | श्रीमती कुलकर्णी अपर्णा बालाजी,<br>मळवली रेल्वे स्टेशनजवळ, ता.मावळ, जिल्हा पुणे.<br>ऑफिस ०२११४-२८२७३४<br>मो. नं ९२७२४९६३९० |
| ८ | सांगली | १) भगिनी निवेदिता प्रतिष्ठान सांगली | गणेश दुर्ग, राजवाडा परिसर, सांगली .<br>दु.क्र. ०२३३-२३७३२७३ |
| | | २) राजारामबापू ज्ञान प्रबोधिनी | श्रीमती शेख नूरजहाँ जावेद,<br>आदर्श बालक मंदिर शाळा, उरण- इस्लामपूर, जि. सांगली.<br>मो. न. ९९२१३३८७४७ |
| ९ | कोल्हापूर | १) श्री शिंदे आनंद दिनकर | राशिवडे कला क्रिडा मंडळ, राधानगरी, जि. कोल्हापूर.<br>मो न ९४२११०९४८४ |
| | | २) महाराष्ट्र उद्योग विश्वकेंद्र | गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर.<br>मो. न. ९८५०२७५५६७ |
| १० | सातारा | १) त्रिशक्ती फाउंडेशन, कराड | श्रीमती कांबळे सिमा तुकाराम,<br>कराड, जि. सातारा<br>निवास. ९२२५७१८१८८ मो नं ९४२३१४९३०५ |
| | | २) महालक्ष्मी महिला मंडळ | श्रीमती पवार स्वाती सिताराम,<br>जिल्हा परिषद, सातारा.<br>निवास ९४२२०२९७११ मो नं-९७६४००००७८ |
| ११ | नाशिक | १) लोक विकास सामाजिक संस्था | ५६/६७, जुनी म.न.पा. शाळा, फुले नगर, पेठ रोड, पचंवटी, नाशिक.<br>दू. क्र ०२५३-२५१८४१९/२५१२३०१ |
| | | २) संघर्ष समाजविकास मंडळ | श्री शेवाळे विष्णु भिवसन,<br>निरंज सोसायटी, गाळा नं-५, देवळा जि. नाशिक<br>ऑफीस -९४२१९३८१७८ मो नं-९८६०७१३७३० |

| | | | |
|---|---|---|---|
| १२ | अहमदनगर | १) ग्रामीण विकास संशोधन केंद्र | श्रीमती खोसे पुष्पा वामन,<br>ग्रामीण विकास संशोधन केंद्र पारनेर<br>पंचायत समिती पारनेर जि.अहमदनगर<br>मो नं ९५५२९४७५८ |
| | | २) शिवपार्वती विकास संस्था | डॉ आंधळकर राजकुमार विश्वनाथ<br>मु.पो. राशिन ता. कर्जत जि. नगर<br>ऑफिस ०२४८९-२५०५२५<br>मो.नं. ९४२३१६०३४१<br>ई-मेल : spvorg@yahoo.co.in |
| १३ | जळगांव | १) श्री गडे सचिन अशोक | मेन रोड यावल पिपल कॉ .बॅकेच्या मागे<br>जिल्हा जळगांव<br>मो.न.८०८७३२६०६५ |
| | | २) ओम साई शैक्षणिक व सामाजिक संस्था | न्यु प्लॉट सानेगुरूजी मार्ग ,भगिनी मंडळ शाळे जवळ अंमळनेर जि. जळगांव<br>दू.क्र. ०२५८७-२२५५६५ मो. नं ९४२२३४३६२२ |
| १४ | धुळे | १) महिला समुपदेशन केद्र | श्रीमती कुंवर चंदनबाई गिरीधर<br>श्री शनिमंदिर ट्रस्ट शिरपूर.जि. धुळे<br>ऑफीस-२५५४२८/२५५४६९<br>मो. ९४२३९१८१५६ |
| | | २) धन्वंतरी चॅरीटेबल ट्रस्ट | श्रीमती वसईकर आशा काशिनाथ<br>रेल्वे स्टेशन रोड जि. धुळे<br>मो. ९९२२६२९६६७ |
| | | ३) श्रीमती वानखेडे संगीता प्रमोद | गायत्री वेल्फेअर ॲड संस्था जि. परिषद धुळे<br>ऑफीस ९४२२७८९६४२ मो.नं ९४७३२३५२०८ |
| १५ | अमरावती | १) लिबरल फ्रेन्डस असोसिएशन अमरावती | स्वस्तिक नगर, एम.एस. ई. बी. ऑफीसच्या बाजूला, पोस्ट साईनगर, बडनेरा रोड, अमरावती जि. अमरावती<br>दूरध्वनी क्र.०७२१-२५१२४४१ |
| | | २) श्री. गाडेकर जयवंत सुखदेवराव | माहूली चोर, ता. नादगांव खाडेश्वर, जि. अमरावती<br>ऑफीस ०७२२१-२२२६२१<br>मो नं. ९७६४४६९७६५ |
| १६ | वाशिम | १) पिपल्स एज्युकेशन सोसायटी, बुलढाणा व्दारा संचालित दिशा मुलीचे निरिक्षणगृह वाशिम | बाहेती हॉस्पिटल मागे, अल्लाड प्लॉट, वाशिम<br>फोन ४४४५०५<br>मो.नं. (श्री वाघ) ९४२२८८४४२० |
| १७ | यवतमाळ | १) प्रेरणा समुपदेशक केंद्र तथा महिला मदत केंद्र, पंचायत समिती, नेरपरसोपंत, जि.यवतमाळ | १)श्री बनसोड सुखराज शंकरराव,<br>ऑफीस ०७२६८-२६८२४४<br>मो. नं. ९४२०७७४०१५ |
| | | २) श्रध्दा महिला बहुउद्येशीय शिक्षण व कला प्रसारक मंडळ राळेगाव. | श्रीमती अनिता चाफले , एल आय. सी. कॉलनी महादेव नगर, यवतमाळ<br>दु. क्र. ९४२१८५२१६७ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| १८ | अकोला | १) श्री बगाटे जितेद्र तुळशीराम | समता नगर, कैलास टेकडी, निमवाडीजवळ, अकोला<br>निवास. ९३७१७१७३२८ मो.न ९८२२७१४४०५ |
| | | २)श्री शिरसाट प्रमोद उत्तमराव | महिला समुपदेशन केंद्र, बाळापूर कोर्ट जवळ, पंचायत समिती, बाळापूर, जि. अकोला<br>मो.न ९७६५३३१२८५ |
| १९ | परभणी | १)श्रीमती आरोले लता रमाकांत | प्रियदर्शनी महिला मंडळ, सेलू, जिल्हा परभणी (विदयानगर) |
| | | २) पंडिता रमाबाई समाजसेवा मंडळ परभणी नारायणचाळ ता. जि. परभणी | नारायण चाळ, परभणी<br>मो. ९८२३२८२५१९,९३७१२५१५७८ |
| २० | उस्मानाबाद | १) श्री खरात दिपक सिद्राम | तेरना पब्लीक चॅरीटेबल ट्रस्ट, तुळजापूर रोड, उस्मानाबाद<br>ऑफीस ०२४७२-२५१६४६<br>निवास -९४२१३५७३३८ मो.नं. ९२२६३६८४८७ |
| | | २) श्री साई सेवाभावी संस्था संचलित मधुमती बालसदन, ढोकी, ता. व जि. उस्मानाबाद. | श्री साई सेवाभावी संस्था संचलीत मधुमती बालसदन, ढोकी, ता. व जि. उस्मानाबाद. |
| २१ | बुलढाणा | १) श्री सोनटक्के श्रीपाल प्रदुयम्न | दिशा मल्टीपर्पज ऑर्गनायझेशन ,ॲट माळवीर, देऊळगाव जि. बुलढाणा.<br>मो.नं. ८८०५९८२८८० / ९४२२५९१३४१ |
| २२ | हिंगोली | १) श्री सातपते विठ्ठल जगन्नाथ | पुजा महिला विकास सेवाभावी संस्था, महिला समुपदेश केंद्र, औढा, ता. जि. हिंगोली<br>मो.नं. ९२७२६८३३२१ |
| | | २) ज्ञानसागर महिला विकास मंडळ, हिंगोली | शिवलिंग नगर,अकोला बायपास रोड, हिंगोली<br>मो. ९८५०१९९६४५ |
| २३ | बीड | १) ग्रामिण विकास मंडळ, बनसायोंग, ता. आंबेजोगाई, जि. बीड. | प्रशांत नगर, खतिब कॉलनी, बस स्टॅंडच्या पाठीमागे, अंबाजोगाई, जि. बीड<br>मो. ९४२२७४३५०६ |
| | | २) सावित्रीफुले महिला मंडळ, दुकडेगाव, जि. बीड | एन.के.के.प्लाझा, चंपावती शाळेशेजारी, जुनानगर नाका, बीड-४३११२२.<br>मो. ९३२५०५६८९३ |
| २४ | नांदेड | १) लोकसेवा जन विकास मंडळ | सकनुर, ता. मुखेड, जि. नांदेड<br>मो.९४२३५८००५० |
| | | २) गंधर्व गायन वादन संगीत विद्यालय | साईनगर, देगलूर, जि. नांदेड<br>फोन.०२४६३-२५५१२३ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| २५ | नागपूर | १) श्रीमती केळकर वैशाली श्रीराम | तेजस्विनी बहु. सेवाभावी संस्था, हिंगणा, जिल्हा नागपूर<br>मो.नं ९४०३१४६८१८<br>मो. नं. ९५६१६०७७९४ |
| | | २) श्री. रेवतकर अनिल नामदेवराव | कर्मवीर बहुउद्देशिय शिक्षण संस्था, नारखेड, जिल्हा नागपूर-४१२५२४<br>मो.नं.-९२२६७२९९९८ |
| २६ | औरंगाबाद | १)श्री सोनवणे चंद्रकांत पुरूषोत्तम | साहित्य सरकार प्रबोधिनी, औरंगाबाद<br>मो.नं.९८६०७५६४०१ |
| | | २) श्रीमती मते शिवकन्या हरीश्चंद्र | महिला तक्रार निवारण केंद्र, पंचायत समिती कार्यालय, जि.औरंगाबाद<br>मो.नं. ९४२१४२०६७१ |
| २७ | लातूर | १) श्रीमती सागर सोमवती महादेव | श्री गणेश शिक्षण प्रसारक मंडळ, जिल्हा परिषद, लातूर<br>निवास ९७६७५६७३८३<br>मो.नं.९०४९४११९४६ |
| | | २) श्री गंगापुरे माधव बाबुराव | महिला काऊंसेलिंग सेंटर, शिवजागृती बहुउद्देशिय विकास मंडळ, शिवानंद नगर, नळेगाव, ता. चाकुर, जि. लातुर<br>ऑफीस- ९४२३३५०९५९<br>निवास-९९७५२६३६५९ |
| २८ | जालना | १) श्री जाधव राष्ट्रपाल तुकाराम | महिला समुपदेशन केंद्र, पंचायत समिती ता. अंबड, जि. जालना<br>निवास-९४२१३२०९३७ मो.नं ९३७२७७२४२७ |
| | | २) श्री गवारे प्रभाकर जगन्नाथ | महिला समुपदेशन केंद्र औढा, पंचायत समिती, बदलापूर, तालुका बदलापूर,जि. जालना<br>निवास ९०२८९६६८६८<br>मो.नं. ९४२३४४९०२५ |
| २९ | गोंदिया | श्री गणबोईर पुष्पकुमार वीरसिंग | कायदेविषयक सल्लागार तथा समुपदेशक, आधार महिला समुपदेशक केंद्र, गोंदिया.<br>निवास ९५७९०३७१८६<br>मो.नं. ९०२८६९४६१३ |
| ३० | भंडारा | १) ग्रामीण युवा प्रागतिक मंडळ, | जुना तारघर समोर, त्रिमुर्ती चौक, भंडारा<br>दूरध्वनी क्र.०७१८४-२५६९८४ |
| | | २) युवा महिला समुपदेशन केंद्र | पोलिस मुख्यालय, भंडारा<br>मो.नं.९४२२८३१०८३ |
| ३१ | चंद्रपूर | १) हर्षल ग्रामीण विकास बहु. संस्था | डॉ.संदिप पिंपरे, वाटचाल भवन, मूल रोड, चंद्रपूर<br>मो.नं.९४२२१३५३२९ |
| | | २) दिलासा ग्राम समाज सेवा केंद्र | बल्लारपूर, जि.चंद्रपूर<br>दूरध्वनी क्र.०७१७२-२४५३२२ |

याव्यतिरिक्त उक्त विषयास अनुसरुन सामाजिक कार्याला वाहून घेतलेले, महिला वकील, डॉक्टर, प्रोफेसर, लेक्चरर, तसेच सेवानिवृत्त व्यक्ती, अशाप्रकारचे काम उत्सफुर्तपणे करणार असतील तर त्यांचा अशासकीय सदस्य म्हणून समावेश करण्यात यावा.

५. सर्व शासकीय / निमशासकीय कार्यालये, महामंडळे, मंडळे, स्थानिक स्वराज्य संस्था, रुग्णालये, विद्यालये इत्यादी ठिकाणी **महिला तक्रार निवारण समितीचे गठण करताना त्या समितीमध्ये वरील पैकी एक किंवा दोन अशासकीय सदस्यांचा समावेश करण्यात यावा.** तसेच ज्या जिल्हयांमध्ये अशा त-हेचे काम करणा-या अशासकीय संस्था कार्यरत नसतील अशा जिल्हयातील कार्यालयांनी शेजारच्या जिल्हयातील अशासकीय सदस्यांचा समावेश समितीमध्ये करावा.

६. सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी वरील आदेश त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख यांच्या निदर्शनास आणावेत आणि या आदेशाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी केली जाईल, याबाबत दक्षता घ्यावी.

७. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१००६१६१७५५०७००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(शो. शि. मत्रे)
अवर सचिव,महाराष्ट्र शासन

प्रति,
राज्यपालांचे सचिव,
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
सर्व मंत्री /राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
मुख्य सचिव यांचे उप सचिव
अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव /सचिव,मंत्रालयीन सर्व विभाग
अध्यक्ष राज्य महिला तक्रार निवारण समिती, मुंबई
राज्य महिला तक्रार निवारण समितीचे सर्व विद्यमान सदस्य
राज्य महिला तक्रार निवारण समितीचे नव्याने समाविष्ट पदाधिकारी
सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना)
सर्व विभागीय आयुक्त
सर्व जिल्हाधिकारी
सर्व जिल्हा परिषदाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
*प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मुळ शाखा) मुंबई
*प्रबंधक उच्च न्यायालय (अपिल शाखा) मुंबई
*प्रबंधक,उच्च न्यायालय मुंबई खंडपीठ औरंगाबाद /नागपूर
*प्रबंधक लोक आयुक्त आणि उप लोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
सचिव ,महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग मुंबई
सर्व महानगर पालीकाचे आयुक्त
सर्व नगरपालिका/सर्व नगरपरिषदांचे मुख्याधिकारी

सर्व शासकीय महामंडळे, कंपन्या,स्थानिक स्वराज्य संस्था
सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
महिला व बाल विकास विभागातील सर्व कार्यासने.
निवड नस्ती मकक
*पत्राने